

2- Ruimtelijke analyse Bennekom

Ontstaansgeschiedenis

Bennekom is van oorsprong een engdorp met engen aan de west- en zuidkant van het dorp. Door de webachtige wegenstructuur liep van oudsher de weg van Wageningen naar Ede, de Dorpsstraat. Deze route liep langs de westflank van de Veluwe Stuwwal. Rond 1850 lag de bebouwing veelal verspreid en was er sprake van een kleine concentratie aan de Dorpsstraat ter hoogte van de N.H. kerk. In de daarop volgende decennia breidde Bennekom zich vooral in noordelijke richting uit langs de bestaande verharde en onverharde wegen. Het groeien in de richting van Ede was het gevolg van de bouw van het station aan de in 1845 aangelegde spoorlijn Amsterdam-Duitsland.

In de loop van de 20ste eeuw veranderde Bennekom van een agrarisch dorp in een forenzenplaats ten behoeve van niet alleen Ede, maar ook van Wageningen dat door de komst van de Rijkslandbouwschool enorm expandeerde. Door tramverbindingen werd de afstand woon-werkverkeer steeds korter. Vanaf ongeveer 1900 werden er villa's gebouwd langs de doorgaande wegen, Edeseweg en Bovenweg en later ook renteniers- en middenstandswoningen aan andere straten. De oorspronkelijke spinstructuur werd zodoende steeds meer doorkruist door bebouwingslinten.

Het toerisme werd in de eerste helft van de 20ste eeuw een steeds belangrijker bron van inkomsten. In Bennekom verschenen verscheidene hotels, pensions en theeschenkerijen. In het eerste uitbreidingsplan dat de gemeente vanaf de jaren twintig voor elk van de drie grotere plaatsen maakte, kreeg Bennekom met name een woonfunctie toebedeeld. Rondom het centrum was toen sprake van een dichte bebouwing, die naar het oosten en westen toe steeds opener werd. Ook werd de Dr. W. Dreeslaan aangelegd om de verkeersdruk van het centrum af te leiden.

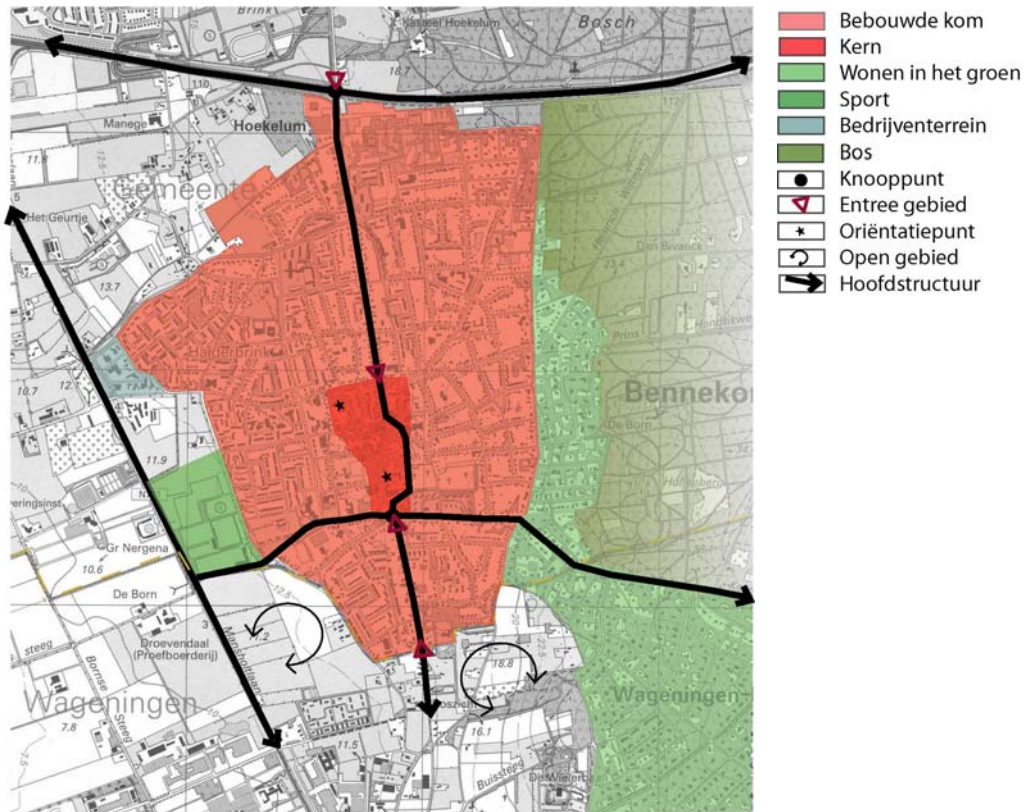
Na WO II werd Bennekom vrijwel alleen met maar woongebieden uitgebreid. De oorspronkelijke, spinachtige wegenstructuur werd veelal in deze uitbreidingen opgenomen.

Hierdoor is in het gehele dorp sprake van een mengeling van bebouwing uit verschillende perioden. In de jaren vijftig werd vooral in oostelijke richting, richting bos uitgebreid met woonbebouwing die aan doorgaande straten was gesitueerd. Vanaf de jaren zestig is meer aan de westzijde van het dorp uitgebreid. Vooral door de aanleg van de Halderbrink in de jaren zeventig en tachtig werd het woningareaal enorm vergroot. De Dorpsstraat is in de loop der tijd getransformeerd tot een winkelgebied. De Kerkhoflaan heeft de taak als noord-zuid verbinding in het centrum overgenomen.

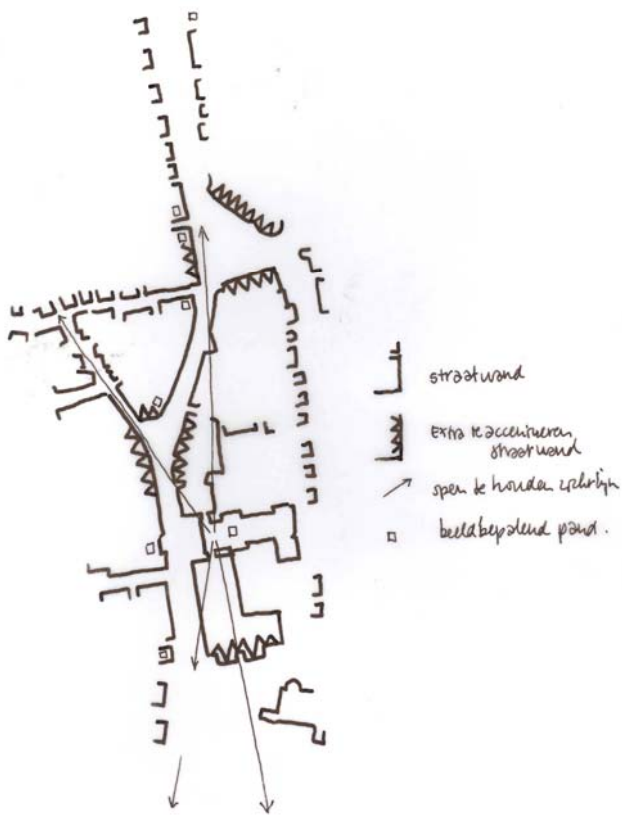
Bennekom lijkt nu met de aanleg van de Breukereng, ten noorden van de Halderbrink, voorlopig aan zijn laatste uitbreiding te zijn begonnen. In het noorden is de A12 de ruimtelijke begrenzing van de bebouwde kom gebleken. Het landgoed Hoekelum ligt als een groene scheidingszone tussen Ede en Bennekom in. In het westen is dit de Dr. W. Dreeslaan, in het oosten de bosrand en in het zuiden de gemeentegrens met Wageningen. Zodoende is een aaneengesloten bebouwde zone van Ede naar Wageningen ontstaan.

Ruimtelijke hoofdstructuur

Een van de ruimtelijke hoofddraggers van Bennekom is de noord-zuid verbinding Edeseweg-Kerkhoflaan-Bovenweg. Haaks hierop loopt de tweede primaire drager, de Kierkamperweg-Heelsumseweg. Het oude dorpse gedeelte rond de Dorpsstraat is het dichtst en meest onregelmatig bebouwd. Dit gebied heeft de meeste functiemenging. Bebouwingspatroon ten oosten van de noord-zuid drager is veelal aaneengebouwd en planmatig opgezet. De woonbebouwing ten oosten van de noord-zuid verbinding is ruimer opgezet. Hier staat meerverspreide losstaande bebouwing, waarbij veel open ruimten zijn vrijgelaten. Aan de rand van het dorp, waar de bebouwde kom overgaat in het bosgebied, staan villa's op royale kavels in het groen.

Structuurkaart Bennekom

Structuurkaart Bennekom Centrum

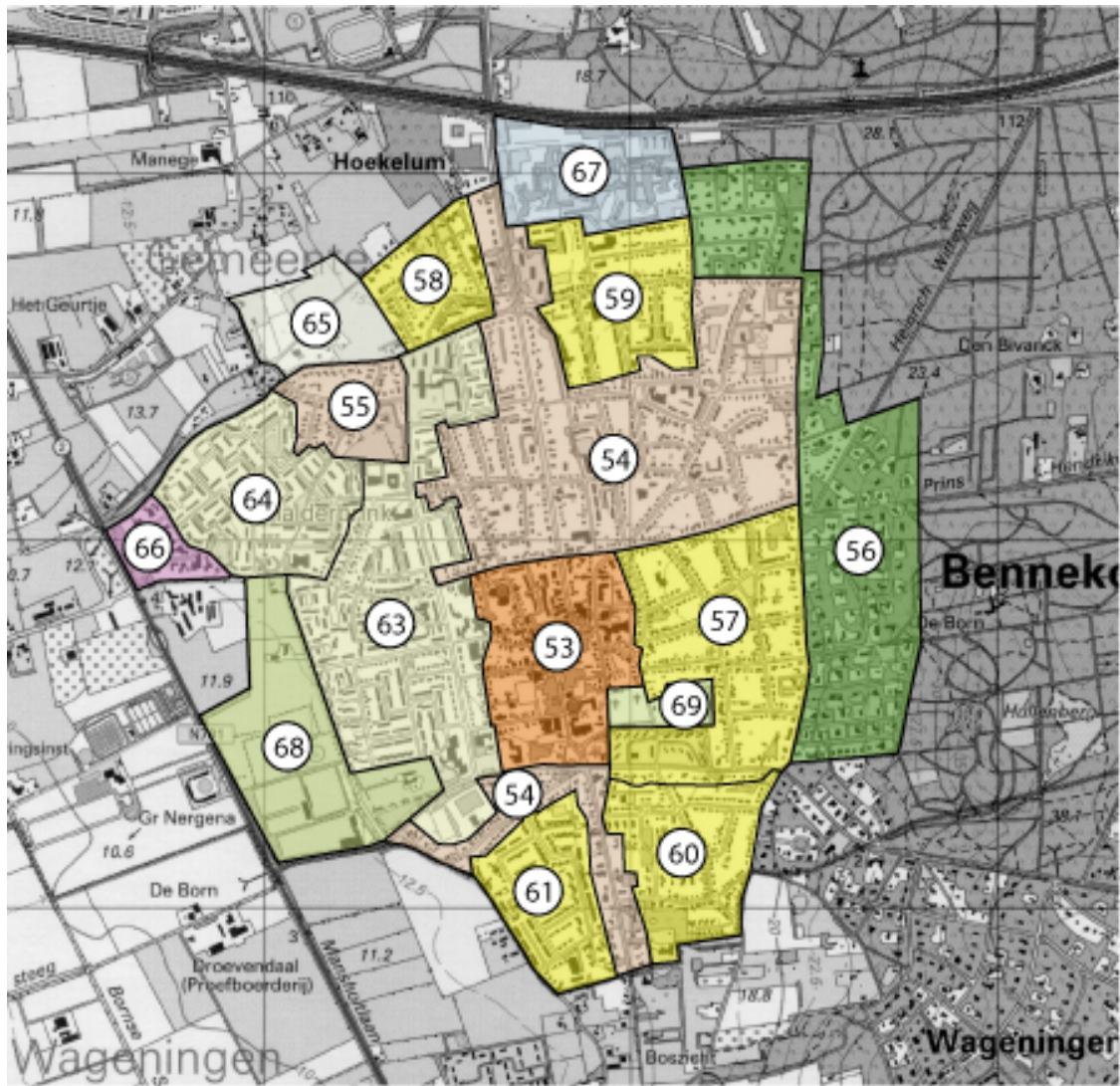
Andersoortige functiegebieden, zoals het sportveld en het kleinschalige industrieterrein, liggen ten oosten van Bennekom, liggen ingesloten tussen Bennekom en de provinciale weg Dr. W. Dreeslaan. Ten Noorden wordt Bennekom afgesloten door de autosnelweg A12.

Aan de zuidkant van Bennekom gaat het dorp over in van oudsher open gebied.

Bennekom kent een aantal monumentale, statige gebouwen, in de vorm van landhuizen/ villa's en voormalige boerderijen.

De ontstaansgeschiedenis en ruimtelijke kenmerken van de bebouwing in de gemeente Ede hebben geleid tot gebiedsindelingen. Voor Bennekom ziet deze verdeling er als volgt uit (zie volgende pagina):

- 53- Dorpsstraat e.o.
- 54- Bovenweg-Edeseweg e.o.
- 55- Brinkerweg e.o.
- 56- Selterskampweg
- 57- Algemeer e.o.
- 58- Johanniterlaan e.o.
- 59- Bomenbuurt
- 60- Jerfaas Plantsoen e.o.
- 61- Breehoven e.o.
- 62- Commandeursweg (vervallen)
- 63- Jonker Sloetlaan e.o.
- 64- Halderbrink
- 65- Breukereng
- 66- Bedrijventerrein Kaardebol
- 67- Voormalig ziekenhuis
- 68- Sportpark De Eikelhof
- 69- Begraafplaats

In het navolgende worden deze deelgebieden afzonderlijk beschreven en voorzien van gebiedscriteria.